

декоративно-прикладного мистецтва використовуються на заняттях з народознавства, образотворчого мистецтва, музики, трудового навчання, рідше – на уроках із навчальних предметів інших освітніх галузей, а також у позаурочній діяльності.

Оволодіння учнями великим діапазоном різновидів декоративного мистецтва дасть їм можливість усвідомити зміст естетичних категорій. У декоративній діяльності учні знайомляться з художнім образом, змістом, композицією, зображально-виражальними засобами, різними жанрами. Використання всього комплексу декоративного мистецтва в навчально-виховному процесі сприяє розвитку пізнавальних сил школярів, їхніх інтелектуальних і творчих здібностей[1].

Ефективність уроків, пов'язаних із вивченням декоративного мистецтва набуває важливого значення в становленні особистості, у розвитку самостійної творчої манери та оригінальності творчої діяльності. Пізнавши виражальні можливості матеріалу, а також засоби зображення і техніки, учень прагне творчо трактувати і втілювати свій задум. Цьому сприяє емоційне, естетичне сприйняття навколишньої дійсності і творів декоративного мистецтва, які розвивають схильність до творчої діяльності [5].

Сьогодні ми долучаємо школярів до історичної спадщини українського народу, до її прадавньої культури, до мистецтва. Декоративно-прикладна творчість на уроках трудового навчання є тим могутнім джерелом, яке наповнює дитячі душі українською минувиною, українськими народними традиціями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво: Навч. посіб. / Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.
2. Воронов В.С. О крестьянском искусстве: Избр. труды / Воронов В.С. – М.: Сов. художник, 1972. – 349 с.
3. Дейкун Д.І. Як змінюється світ освіти / Д.І. Дейкун // Радянська школа. – 1991. – № 7. – С. 3–4.
4. Каган М. Г. О прикладном искусстве / Каган М.Г. – Л.: Художник СССР, 1961. – 156 с.
5. Кузан Н.І. Виховання підлітків на традиціях народного декоративно-прикладного мистецтва західної України: Дис. канд. пед. наук.: 13.00.01 / Надія Іванівна Кузан. – К., 1998. – 162 с.

Міхно О. П.,

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник сектору сухомлиністики
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського*

ЕЛЕКТРОННИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ РЕСУРС «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ» ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Анотація. Розкрито структуру та контент інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, обґрунтовано актуальність функціонування ресурсу в епоху інноваційних інформаційних технологій, аргументовано, що ресурс сприяє формуванню національної ідентичності, популяризації фонду бібліотеки.

Ключові слова: електронний ресурс, інформаційно-бібліографічний ресурс, національна ідентичність, інформаційні технології.

Abstract. The article analyzes the structure and content of the information and bibliographic resource «Outstanding Educators of Ukraine and the World» by V.O. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine. The urgency of the functioning of the resource in the era of innovative

information technologies is substantiated, it is argued that the resource contributes to the formation of national identity, popularization of the library fund.

Keywords: electronic resource, information and bibliographic resource, national identity, information technology.

Формування національної ідентичності – одна з ключових проблем сучасності. Провідний американський філософ та політолог, директор Центру демократії, розвитку та верховенства права в Стенфордському університеті професор Френсіс Фукуяма у своїй останній книзі «Ідентичність: Вимога гідності та політика обурення» (2019) описує, на чому будується національна ідентичність і чому від неї залежить економічне процвітання держави. В інтерв'ю Наталії Микольській, дослідниці програми Ukrainian Emerging Leaders Стенфордського університету Ф. Фукуяма зазначив: «Я вважаю, що ви потребуєте ідентичності. Суспільство, політична система повинні мати спільний набір цінностей і спільний набір інституцій, які громадяни визнають законними, навіть якщо вони не згодні з окремими питаннями у політиці. Але цей набір цінностей має бути демократичним, він не може базуватися на вилученні певних людей, він не може базуватися на відчутті верховенства над вашими сусідами – ці типи ідентичностей небезпечні на міжнародному рівні і, я думаю, небезпечні внутрішньо. Так що ви потребуєте національної ідентичності, яка буде відкритою, демократичною та підходить до демократичної політичної системи» [2].

Національна ідентичність – це одна зі складових ідентичності людини, пов'язана з відчуттям її приналежності до певної нації, країни, культурного простору. Формування національної ідентичності – тривалий процес, пов'язаний із соціалізацією особистості. Засвоєння людиною трансльованого в національній культурі соціально-історичного досвіду спільноти здійснюється в процесі навчання і виховання – тобто через накопичення знань, їх осмислення й оцінку, через емоційні переживання, які супроводжують процеси пізнання та рефлексії.

Постіндустріальна доба зі стрімким нарощенням інформації та її миттєвим поширення сучасними засобами комунікації висуває перед соціокультурними інституціями, зокрема бібліотеками, вимогу формування власних інформаційних ресурсів, які б, спираючись на завдання і мету діяльності закладу, ефективно конкурували в строкатому і насиченому гуманітарному інформаційному полі і водночас сприяли формуванню національної ідентичності. Прикладом такого успішного інформаційно-просвітницького проекту вважаємо електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» Державної науково-педагогічної бібліотеки (ДНПБ) України імені В.О. Сухомлинського (2008–2015 рр. – керівник Павла Рогова, з 2015 р. – Лариса Березівська) [4].

Метою ресурсу є «виховання патріотизму в молодого покоління, інформаційне забезпечення науково-просвітницьких програм, проведення громадсько-виховних заходів тощо» [3]. Л. Березівська, визначаючи провідні завдання ресурсу, наголошує, що «презентація узагальненого історико-педагогічного знання про гуманістичні ідеї українських педагогів чи освітян минулого має особливе значення для педагогічної освіти, а саме у системі професійної підготовки, бо є джерелом формування у студентів – майбутніх педагогів – педагогічного світогляду, національної свідомості, підвищення їхнього духовного рівня у контексті утвердження миру як цінності в умовах глобальних цивілізаційних викликів» [1, с. 222].

Ресурс «Видатні педагоги України та світу» має продуману і водночас досить просту (а отже, й зручну для пересічного користувача) структуру: постать педагога розкривається шляхом представлення текстової та візуальної інформації у розділах «Біографія», «Бібліографія публікацій», «Повнотекстові документи», «Фотогалерея», «Вшанування пам'яті», що дає користувачеві можливість скласти повне уявлення про життєвий і творчий шлях педагога, його внесок у розвиток національної освіти. Наразі на ресурсі представлено 44 персоналії видатних українських педагогів: Василь Сухомлинський, Христина Алчевська, Степан Ананьїн, Олександр Астряб, Євген Березняк,

Максим Берлінський, Тетяна Бугайко, Микола Бунге, Григорій Ващенко, Микита Грищенко, Борис Грінченко, Марія Грінченко, Микола Демков, Лідія Демолович, Михайло Драгоманов, Володимир Дурдуківський, Олександр Духнович, Геннадій Жураківський, Олександр Захаренко, Василь Каразін, Микола Корф, Григорій Костюк, Пантелеймон Куліш, Микола Ланге, Тимофій Лубенець, Антон Макаренко, Олександр Музиченко, Володимир Науменко, Василь Онищук, Олена Пчілка, Яків Рєзнік, Софія Русова, Ян Ряппо, Іван Сікорський, Григорій Сковорода, Іван Соколянський, Іван Стешенко, Іван Тесленко, Костянтин Ушинський, Сава Чавдаров, Павло Чамата, Яків Чепіга (Зеленкевич), Памфіл Юркевич, Микола Ярмаченко.

Ресурс постійно модернізується шляхом оновлення наявної інформації та додавання нових персоналій. Як правило, нова педагогічна персоналія додається до ювілею педагога. Так, у 2020 році планується додати 4 персоналії педагогів, а саме: Іоанікій Галятовський (1620–1688; 400 років від дня народження), Олександр Дзевєрін (1910–1978; 110 років від дня народження) Іван Орлай (1770–1829; 250 років від дня народження), Тамара Цвелих (1910–2010; 110 років від дня народження).

Підкреслимо ще один важливий аспект діяльності ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, який, на нашу думку, сприяє формуванню національної ідентичності, а саме: наявність великого бібліотечного фонду, який містить значний корпус документів, що є об'єктом національного надбання. Дослідження і презентація об'єкту, що становить національне надбання, на ресурсі «Видатні педагоги України та світу» та на інших інформаційних майданчиках сучасними засобами комунікації істотно розширює аудиторію користувачів електронних інформаційних ресурсів бібліотеки

Таким чином, враховуючи вищезазначені мету і завдання електронного інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, наповнення та систематичне оновлення ресурсу, можемо констатувати, що його функціонування спрямоване на формування національної ідентичності як усвідомлення особою приналежності до своєї нації, що проявляється у вивченні свого народу, його культури, перетворенні цих знань на переконання, особистісні орієнтири, спрямуванні своєї діяльності на розбудову української держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березівська Л.Д. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як основа професійної підготовки педагогів. Освіта для миру = Edukacja dla pokoju: зб. наук. пр.: у 2т. / НАПН України [та ін.]. Київ, 2019. Т.2. С. 222–228.

2. Блискучі уми. Політолог Френсіс Фукуяма – про розпад демократій у світі, розвиток України та вибори в Раду. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/blestyashchie-umy/providniy-politolog-i-filosof-frensis-fukuyama-v-interv-yu-nv-50031691.html> (дата звернення: 17.02.2020).

3. Видатні педагоги України та світу. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського: офіц. портал. Київ, 2020. URL: <http://dnrb.gov.ua/ua/інформаційно-бібліографічні-ресурси/видатні-педагоги/>(дата звернення: 17.02.2020).

4. Міхно О.П. Популяризація науково-педагогічного доробку відомих педагогів засобами сучасних інформаційних технологій. Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки: до 20-річчя Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 7 листопада 2019 р., Київ, ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського. Київ: [ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського], 2019. С. 28–29.